

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

Valtiokonttori pitää julkisuuslain uudistamista ja sen täsmentämistä suhteessa tietosuojalainsäädäntöön tarpeellisena.

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Valtiokonttori pitää täsmennyksiä tarpeellisina, koska julkisen hallintotehtävän hoitamisen määrittelyihin ja siten julkisuuslain soveltamisalaan liittyy tällä hetkellä merkittäviä epävarmuuksia.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Valtiokonttori pitää täsmennyksiä tarpeellisina, koska julkisen hallintotehtävän hoitamisen määrittelyihin ja siten julkisuuslain soveltamisalaan liittyy tällä hetkellä merkittäviä epäselvyyksiä.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaatione näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

Valtiokonttori pitää perusteltuna sitä, että ehdotetussa sääntelyssä tiedonsaantioikeuden kohde olisi sidottu selkeämmin viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon sen sijaan, että tiedonsaantioikeus kohdistuisi viranomaisen julkiseen asiakirjaan.

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

Ehdotettu 15 § sisältää menettelysäännökset, jotka koskevat tiedon pyytämistä ja luovuttamista julkisia henkilötietoja sisältävästä asiakirjasta.

Valtiokonttori pitää perusteltuna työryhmän ratkaisua luopua henkilörekisterin käsitteeseen tai tietojen luovuttamistapaan liittyvästä rajoituksesta ja laajentaa luovutusrajoitus koskemaan laajempaa joukkoa henkilötietoja kuin voimassa olevassa laissa. Valtiokonttori myös yhtyy muistiossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan riskit henkilötietojen väärinkäyttämiseen ovat kasvaneet. Säännöksessä asetetaan viranomaiselle velvollisuus esitetyn tietopyynnön perusteella arvioida, liittyykö pyynnön kohteena oleviin henkilötietoihin erityisiä riskejä tai syntyykö pyynnön perusteella perusteltu epäily siitä, että luovutettavia tietoja on tarkoitus käsitellä ilman tietosuojasääntelyn mukaista laillista perustetta. Valtiokonttori toteaa, ehdotetun säännöksen jälkeenkin jää tulkinnanvaraiseksi, miten julkisten henkilötietojen luovuttamista arvioidaan suhteessa tietosuojasääntelyyn. On myös epäselvää, mitkä ovat tietoa antavan virkamiehen mahdollisuudet tosiasiallisesti arvioida, milloin henkilötietojen käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä.

Valtiokonttori pitää kannatettavana ehdotettua 16 §:n 5 momenttia, jonka mukaan viranomainen voisi kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Valtiokonttori toteaa säännöksen olevan jossain määrin tulkinnanvarainen ja ehdottaa, että säädöksen jatkovalmistelussa harkittaisiin mahdollisuutta tehdä siihen tarkennuksia esimerkiksi lisäämällä hallituksen esityksen perusteluihin kriteerejä, joiden avulla viranomainen voisi arvioida kohtuuttomuutta.

5 luku

-

6 luku

Valtiokonttori esittää, että ehdotetun 34 §:n 1 momentin 2 kohtaan tehdään lisäys, joka mahdollistaisi salassa pidettävien tietojen luovuttamisen toiselle viranomaiselle silloin, kun tieto on välttämätön viranomaiseen kohdistuvan korvausvaatimuksen käsittelemiseksi (tieto on välttämätön viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi taikka viranomaiseen kohdistuvan korvausvaatimuksen käsittelemiseksi). Valtion ja sen virkamiesten toimintaan perustuvia vahingonkorvausoikeudellisia vaatimuksia käsitellään joko itsenäisinä siviilioikeudellisina riita-asioina tuomioistuimissa tai rikosasian yhteydessä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 3 luvun mukaisesti. Vahingonkärsijä voi myös vaatia vahingonkorvausta suoraan toimivaltaiselta viranomaiselta.

Toimivalta valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin sekä ankaraan vastuuseen perustuvien vahingonkorvausvaatimusten käsittelemiseksi on pääosin keskitetty Valtiokonttorille valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) nojalla. Valtiokonttori myös kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo valtion etua ja oikeutta silloin, kun lain soveltamisalaan kuuluvaa vahingonkorvausasiaa käsitellään tuomioistuimessa. Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettuun lakiin ei sisälly Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä, vaan korvausvaatimuksen kohteena olevan viranomaisen oikeus luovuttaa Valtiokonttorille tietoja perustuu voimassa olevan julkisuuslain 26 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon antamansa virka-aputehtävän suorittamiseksi sekä toimeksiannostaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten, jos se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Tietojen luovuttamista koskevan nimenomaisen säännöksen puuttumisesta on aiheutunut epätietoisuutta Valtiokonttorin oikeudesta saada asian käsittelemiseksi välttämättömiä tietoja sekä Valtiokonttorin ja vahingon aiheuttajaksi esitetyn viranomaisen välillä että viranomaisten ja vahingonkärsijän välillä. Valtiokonttorin näkemyksen mukaan viranomaiseen kohdistuva vahingonkorvausvaatimus on rinnastettavissa viranomaiseen tai sen antamaan päätökseen kohdistuvaan muutoksenhaku- ja kanteluasiaan sekä viranomaiseen kohdistuvaan yksittäiseen valvonta- ja tarkastustehtävään. Nimenomainen säännös oikeudesta luovuttaa tietoja selkeyttäisi oikeustilaa myös korvausvaatimuksen kohteena olevan viranomaisen näkökulmasta.

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Stormbom Tanja
Valtiokonttori